ЗАДАНИЯ
На отборочный этап Акмуллинской олимпиады по башкирскому языку и литературе для учащихся 10-11 классов и студентов СПО 2022-2023 уч. год.

1. **Түбәндәге һүҙҙәр телдең ниндәй функциональ стиленә ҡарай:** ***һыпыртты, тығынды, быжғытты, бупылданы, бәлшәйҙе, иҫәүән*****:**
Рәсми стилгә
Фәнни стилгә
Публицистик стилгә
Йәнле һөйләү стиленә

2. **Рәсми стилгә ҡараған һүҙ һәм һүҙбәйләнештәрҙе табығыҙ:**
Бәхетле ғүмер, белем усағы, файҙалы кәңәш, һыбайлы егеттәр
Мәжбүр, яуаплы, хоҡуҡлы, килешеү нигеҙендә, әйтелгәндәрҙән сығып
Үтенеп һорайым, тәрән уйҙар, бәхәсле мәсьәләләр

3. Яҙылыштары бер төрлө, яңғырашы икенсе төрлө булған һүҙҙәргә ....тип әйтәләр:
.....омографтар....
......омофондар
......дөрөҫ яуап юҡ

4. Түбәндә ғәрәп теленән үҙләштерелгән һүҙҙәрҙе табығыҙ?
Баҙар, иҡтисад, карауат, мискә, дүшәмбе
Китап, мәктәп, ғаилә, сәйәсәт, мәҙәниәт
Автобус, эләүкә, тауар, кәнфит, биҙрә

5. Түбәндәге шиғыр юлдарында һүрәтләү сараларының ҡайһы төрө ҡулланылған?
Йосоп күңелендә
Уйҙар тыуа
Уйҙар ҡуба
Уйҙар ташҡына. (Р. Ниғмәти):
Эпитет
Метонимия
Метафора
Дөрөҫ яуап юҡ

6. «Иҙеүкәй менән Мораҙым» эпосында ниндәй осор ваҡиғалары һүрәтләнә?:
XVIII-XIX быуат ваҡиғалары
XIV-XV быуат ваҡиғалары
XV-XVI быуат ваҡиғалары
Дөрөҫ яуап юҡ

7. Очерк, фельетон, мәҡәлә, доклад функциональ стилдең ниндәй төрөнә ҡарай:
Матур әҙәбиәт стиленә
Фәнни стилгә
Публицистик стилгә
Йәнле һөйләү стиленә

8. Башҡорт әҙәби телендә нисә диалект бар?
3 диалект: көньяҡ, көнсығыш, төньяҡ-көнбайыш

2 дилект: көньяҡ, төньяҡ-көнбайыш
4 дилект: көньяҡ, төньяҡ-көнбайыш, төньяҡ, көньяҡ-көнсығыш

9. Башҡорт теленең төньяҡ-көнбайыш диалектына ҡараған һүҙҙәрҙе билдәләгеҙ?
Аттайым, барың әле, ятҡыз, ҫимеҙ
Ултырың, ятҡыз, барасыз, ҡызлар
Ҡыҙҙар, урманнан, туҡҫан

10. **Ҡайһы һүҙгә килеш ялғауы дөрөҫ ҡушылған?**
Красноусольскиҙан
июньдән
Донбассҡа
кафелә

11. Башҡорт теле ниндәй телдәр ғаиләһенә ҡарай?
Төрки телдәр ғаиләһенә
Һинд-европа телдәр ғаиләһенә
Дөрөҫ яуап юҡ

12. «Аҡыллы ҡуйҙым, иҫәр .... тиәр» мәҡәлендә төшөп ҡалған һүҙе яҙ:
ҡуйманым
туйҙым
ендем

13. Башҡорт теле ниндәй телдәр менән ҡәрҙәш тел тип һанала:
Татар, ҡаҙаҡ, төрөк, әзербайжан
Татар, ғәрәп, төрөк, төркмән
Татар, сыуаш, фарсы, таджик

14. М. Өмөтбаевтың «Ҡайыш илә йүкә» әҫәре ниндәй жанрға ҡарай?
Мәҫәл
Повесть
Шиғыр

15. Һуҙынҡы өндәрҙең телмәр ағышында ҡыҫырыҡлап сығарылыуы нисек атала?
Редукция
Протеза
Элизия
Эпентеза

16. «Бәхетһеҙ ҡыҙ» әҫәренең авторы кем?
З. Һаҙи
Р.Фәхретдинов
М. Аҡмулла
М. Ғафури

17. «Үрмәкселәр үргән <u>аҡ уҡаны</u> Ялтырата әбей сыуағы”. Аҫтына һыҙылған һүҙҙәр һөйләмдең ниндәй киҫәге булып килә?
тултырыусы һәм аныҡлаусы
эйә һәм хәбәр

аныҡлаусы һәм тултырыусы
аныҡлаусы һәм аныҡлаусы

18. «Эш ………..ярата» мәҡәләндә төшөп ҡалған һүҙҙе билдәлә:
матурҙы
иплене
мине
ялҡауҙы

19. «Әсә күңеле балала, бала күңеле ………» – мәҡәлде артабан дауам ит:
ҡалала
атала
далала

20. «Атты айһыҙ маҡтама» мәҡәленең һөйләм төҙөлөшөн билдәлә:
атама һөйләм
ике составлы йыйнаҡ һөйләм
дөйөм эйәле һөйләм
дөрөҫ яуап юҡ

21. «Ағас телле» фразеологизмы ниндәй мәғәнәне аңлата?
юҡ-бар һүҙ, ғәйбәт һөйләүҙе
күп һөйләүҙе
тупаҫ һөйләшә торған, тупаҫ телле кешегә әйтелә
башҡортса һөйләшә белмәгән кешегә әйтелә

22. «Өмөтһөҙ – шайтан» - был ниндәй синтаксик берәмек?
фразеологик берәмек
мәҡәл
ябай һүҙбәйләнеш

23. Этнонимика – тел ғилеменең ....
географик объекттарын, ер-һыу атамаларын өйрәнеүсе бүлеге
хайуан атамаларын һәм уларға бирелгән яңғыҙлыҡ исемдәрен өйрәнеүсе бүлеге
ырыу, ҡәбилә исемдәрен, этнонимдарҙы өйрәнеүсе бүлеге

24. «Аяҙытып ебәрҙе. Ер өҫтөн туңаҙытты» (Н. Мусин) Һөйләме бер составлы:
билдәле эйәле һөйләм
дөйөм эйәле һөйләм
атама һөйләм
эйәһеҙ һөйләм

25. Кем ул Ризаитдин Фәхретдинов:
Мәғрифәтсе-педагог
Тарихсы
Яҙыусы
Бөтөн яуаптар ҙа дөрөҫ

26. «Тимербай ҡурайсы» хикәйәһенең авторы кем?:
Мәжит Ғафури
Сафуан Яҡшығолов
Закир Һаҙи

Фәтхелҡадир Сөләймәнов

27. «Ғаилә» һүҙе ниндәй телдән үҙләштерелгән?
Фарсы теленән
Ғәрәп теленән
Саф башҡорт һүҙе
Рус теленән

28. Аяҡтарым юлда, күңелем йырҙа, Ерҙә мин бер шундай юламан. Көндөҙ мин – ҡояшҡа, ә төндәрен Йондоҙҙарға ҡарап юл алам. Был шиғыр юлдарының авторы кем?
Мостай Кәрим
Рәшит Назар
Хәсән Назар
Рәмил Ҡол-Дәүләт

29. «Беҙ Түбән ос Ҡара .... китеп барабыҙ» - был һөйләм ниндәй яҙыусының әҫәренән алынған һәм унда ниндәй һүҙ төшөп ҡалған?
З. Биишеваның «Дуҫ булайыҡ» әҫәренән «Ҡыҙрастарға» һүҙе
Һ. Дәүләтшинаның «Айбикә» әҫәренән «Ҡотлоярҙарға» һүҙе
М. Кәримдең «Оҙон-оҙаҡ бала саҡ» әҫәренән «Йомағолдарға» һүҙе
М. Кәримдең «Беҙҙең өйҙөң йәме» әҫәренән «Йәмилдәргә» һүҙе

30. А.С. Пушкиндың «Бахчисарайский фонтан» поэмаһын башҡорт теленә кем тәржемә иткән:
М. Аҡмулла
М. Ғафури
М. Өмөтбаев
С. Яҡшығолов